Драгослав
Крнајски

МОЛО

Драгослав Крнајски
МОЛО

Dragoslav Krnajski
PIER

Продајна галерија "Београд"

април 2014.

Јелена Кривокапић

О опусу Драгослава Крнајског и његовој фотографској инсталацији *Моло*

Родоначелник уметности инсталације код нас, инаугуратор новог типа скулптуре-објекта брижљиво интегрисаног у одабране урбане контексте, уметник чија убедљива пластичка решења нису мање убедљиве критике институционалне или дискурзивне праксе из којих су настала – Драгослав Крнајски сигурно је један од наших најутицајнијих стваралаца данас. У опусу који траје више од три деценије, због специфичних састава тродимензионалног објекта и његове екстензије у простору, рад овог уметника могуће је разумети у најширем опсегу краусовске дефиниције „скулптуре у проширеном пољу“.

Осовина овог еклектичког и високософистицираног уметничког рада и јесте настала на укрштању више традиција ликовних иновација. Уметник је у првом реду непосредно инспирисан препознатљивим пластичким аспектима европске конструктивистичке и неопластичке геометријске уметности, срачунатим на хуманизовању простора уметничке игре (друштвене утопије?). Томе у прилог говоре најранији радови настали 80-тих година, прве амбијенталне инсталације у којима се хроматски фактор, плошни планови бојених индустријских полуфабриката, интензивно сједињује са усмеравајућом енергијом новостворених геометријских тела у простору. Истраживање уметника током читавог опуса заснива се на непрестаном заокретању и деконструкцији генерално гледано класичног концепта и елемената визуелног, како пиктуралног, тако и скулпторалног – а у правцу овога што је на почетку и означено као просторна инсталација или „скулптура у проширеном пољу“. Конвенционална пиктурална или скулпторска семантика затвореног симболичког поља, односа првог плана и позадине, пуног и празног итд, измешта се у отворену просторну игру геометријских тела и у увек изнова перпетуирану дијалектику њених генеричких елемената: рама и делимитиране површине, поља чисте боје и њене просторне екстензије, дијалектику просторног објекта и његовог архитектонског оквира, волумена и дематеријализоване масе, волуметрије и њене нестабилне линеарности. У свакој од ових плошних и просторних комбинаторика, посматрач је увек изнова позван да напусти поље контемплативне медитације дела и уђе у феноменолошки ланац телесне покретљивости и перцептуалних рељефа (инсталације: *За Веру*, *Гром*, 1990; *Стуб*, *Облак*, 1991; *Замка за простор*, На искуствима меморије, 1995).

За разумевање рада Драгослава Крнајског од изузетне је важности и антиципација искустава америчке послератне минималистичке уметности, анализа специфичног статуса редукционистичког геометријског тела, његове изоловане транспарентности, репетитивности или сугестивне статуарности у простору (две инсталације *Без назива*, изложба Колоније Terra, 1994; *Водоравно*, 1994-96; *Знак за бакар*, 1997). У формалном смислу, историјски минималистички објекат, међутим, остаје само иницијална инспирација за ре-креирање читаве породице „фрагилних“ геометријских тела – ваљака, кубуса и паралелопипеда и њихових „солидних“ сенки, или геометријских облика – кругова, троуглова, звезда, квадрата или правоугаоника, који су у раду Крнајског пројектовани у опипљиве „конзистентне духове“ својих планиметријских пројекција. Новостворени минималистички објекти Крнајског никада не постају претпоставка за стриктну лингвистичку (таутолошку) или идеолошку примену и разраду целокупног дела. И када од средине деведесетих година до данас, ови „специфични објекти“ буду постављени у само средиште критичке рефлексије институционалне и дискурзивне праксе која их је произвела, инаугурисани у његове „елоквентне“ субјекте и експоненте (Пројекти *Лед Арт*, 1993; *Art Aid*, 1995; *Оклоп за Steinway*, 1994) – они и даље остају више врста феноменолошког коректива у простору тела различитих провинијенција (па чак и политичких субјеката !).

Објекти Крнајског су увек специфични просторно-волуметријски вектори, оптичко-тактилни или тактилно-метафорички оператори који учествују у еманципацији сензуалне, когнитивне или интелектуалне перцепције посматрача (скулптуре-објекти *У стаклу*, *Под стаклом*, 2004; *Затегнуто море*, 2008).

Иако стоји по страни од ове еманципације непосредно арбитрираног тела објекта и тела посматрача, фотографска инсталација МОЛО (2014) није лишена нове димензије увида у линију интроспективне медијације односа различитих тела у простору. Зидну инсталацију МОЛО чини девет одабраних фотографских принтова великих димензија (100x150cm). Све фотографије без разлике бележе један исти мотив – бетонског мола или пристаништа у облику фалуса, непрестано запљускиваног таласима мора – сликаног из јединствене птичје перспективе у различитим сеансама током последње три године. Запис је формиран тако што су евидентиране промене – у метрикама плиме и осеке – брже од интервала самог фотографског записа, које, онда, и делује као наизглед продужена експозиција и једва перцепирана природна појава.

Репетиција ових промена, њено „организовано“ кадрирање и положај посматрача/уметника који интервенише у простору су кључни конститутивни пластички елементи и субјекти ове фотографске сесије и изложбе – фотографске инсталације, представљене у Галерији „Београд“. Представе стабилног волумена зидане бетонске конструкције и њеног акватичног садржиоца мултипликацијом идентичног кадра, организују се у привремене мандате сопствених оптичких и тактилних рељефа. У ритмовима временских разлика и одлагања креиран је својеврсни мизансцен по коме се необуздани токови водених таласа и солидна тектоника грубог, несавладивог бетонског мола непрестано смењују са стабилном, непрозирном и густом волуметријом воде наспрам испражњене статуарности белила бетона. Фотографско ре-кадрирање до краја је и консеквентно дестабилизовало визуелну очигледност и стабилну тектонику геометријског објекта у правцу специфичне театарске представе и њеног зачудног антропоморфизма. Парафразу аутореференцијалности моћног минималистичког и просторно изолованог објекта Крнајски је у овом раду заменио интериоризованим концептом геометријског тела и његове аутономије. Отворене зоне интерференце иницираног посматрача у реалном простору, заменила је линија заустављеног погледа на време интиме и одмотавање слика интра-субјективног искуства геометрије и њене статуарности. Сучељавање потентних планова и усмеравајуће енергије моћног просторног тела – минималистичког објекта, измештено је у пледирање на ауторефлексивност и унутрашње одмеравање снага једног живота и стваралачког опуса.

Свој изузетни виталитет овај опус дугује софистицираном одмеравању снага и еклектицизму недељивих елемената који су учествовали у овој креацији: не-уметничких са уметничким поступцима и материјалима, просторних објеката и сликарства, антропоморфизма са оптичким формализмом. Драгослав Крнајски не престаје да нас поставља пред збуњујуће и провокантне игре с оне стране пиктуралних или скулпторалних протокола које уметнички објекат или непрестано смештају у лудички контекст предмета у поретку других, са једне, или га производе у вектор еманципације света окружујуће реалности, са друге стране. Ово је и рад који већ више од тридесет година остаје у констатној жижи интересовања, како стручне публике, тако и оне која остаје отворена за најразличитије иновативне процедуре у савременој уметности.

Драгослав Крнајски

Рођен у Пули 1953. године. Факултет за ликовне уметности завршио у Београду 1982. године. Постдипломске студије завршио на истом факултету 1984. године. Започео излагачку активност 1980. године. Један је од оснивача уметничке групе Лед Арт. У периоду 1994-1996. учествује у тиму који је основао и водио Центар за културну деконтаминацију у Београду. Био је председник УЛУС-а од 1998-2002. године. Изведена су му дела на симпозијумима у Аранђеловцу, Кикинди, Бору, Мајданпеку и Апатину. Дела му се налазе у колекцијама Музеја града Београда, Музеја савремене уметности у Београду, Савремене галерије у Зрењанину, Галерије савремене уметности у Ријеци, Музеју рударстава и металургије у Бору, Народном музеју у Кикинди. Живи и ради у Београду као самостални уметник.

Е-маил: krnajski@eunet.rs

Важније самосталне изложбе

2010. Београд, "Кућице за свице", Блок галерија
2004. Београд, Галерија Културног центра
1999. Чачак, Галерија Надежда Петровић
1995. Нови Сад, Београд, "Art Aid", Центар за визуелну културу Златно Око, Павиљон Вељковић
1990. Сарајево, "Карневал", Галерија Дома младих
1987. Београд , "Океан – Ноћно рибарење", Салон Музеја Савремене уметности
1984. Београд , "Гај", Галерија Дома омладине
1982. Београд , "Обојени простори", Галрија СКЦ

Важније групне изложбе

2008. Нови Сад, "Shadow Museum", Музеј савремене уметности Војводине
2005. Београд, "О нормалности – Деведесете", Музеј савремене уметности
1997. Солун, "Видљиво – Невидљиво", Солун европска престоница културе
1995. Београд, "На искуствима меморије", Народни Музеј Београд
1993. Беч – Кремс, Zur Zeit / Пројекат Јохане Кендл / Messages / Kunsthalle
1991. Форталеза – Бразил, "2nd International ephemeral sculptures exhibition"
1989. Париз, "Juene Peinture 40 Salon", Grand Palais
1987. Љубљана, Награђени ријечког бијенала младих 87, Местна галерија
1986. Рим, "Lo Spazio - Belgrado", Сала I
1984. Марибор , "Екологија и уметност II"
1983. Минхен, "Простор – Raum" , Минхенска Академија
1981. Дизелдорф, "Млади београдски уметници", Kunstmuseum

Избор из библиографије

- Бојана Бурић, Чедомир Васић, Мирна Гаврилов, Јеша Денегри, Јован Деспотовић, Лидија Мереник, Бојана Пејић, текст у каталогу самосталне изложбе ДК, Гај, Галерија Дома омладине, Београд, 1984.
- Чедомир Васић, текст у каталогу самосталне изложбе ДК , Пореч
- Јеша Денегри, текст у каталогу самосталне изложбе ДК, Карневал, Галерија УЛУС-а, Београд, 1991.
- Драгослав Крнајски, Морал и митологија у савременој уметности, Зборник текстова, Нови Сад, 1995.
- Зоран Божовић, Београдска уметност осамдесетих и деведесетих-Разговори, Београд, 1996.
- Катарина Радуловић, Драгослав Крнајски, "Пројека(р)т" Но 8/9 , Нови Сад, 1997.
- Јеша Денегри, Осамдесете, Теме српске уметности, Нови Сад 1997; 131-135.
- Гордана Станишић, текст у каталогу самосталне изложбе ДК, Галерија Надежда Петровић, Чачак, 1999.
- Јасмина Чубрило, текст у каталогу самосталне изложбе ДК, Културни центар Београда, 2004.

Награде

1996. Панчево, Тријенале скулптуре, II награда
1990. Београд, Октобарски салон, Награда за скулптуру
1987. Ријека, Бијенале младих Ријека, Награда за скулптуру

Без назива (колонија Terra) / Untitled (Terra Art Colony), 1994.

Оклоп за Стенвеј / Armour for Steinway, 1994.

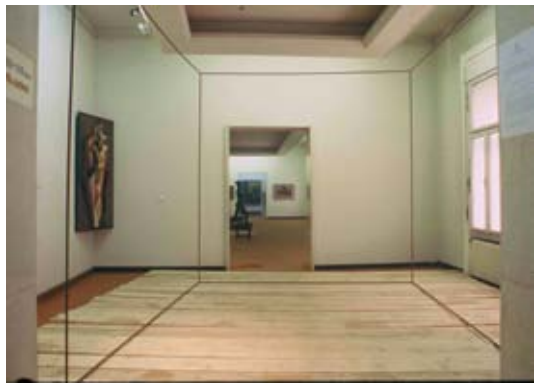

Замка за простор (На искуствима меморије) / Trap for Space (Experience from Memory), 1995.

Стуб / Column, 1991.

Art Aid, 1995.

Гром / Thunder, 1990.

Dragoslav Krnajski

Born in Pula in 1953.
Graduated from the Faculty of Fine Arts in Belgrade 1982, and finished postgraduate studies in 1984. He has participated in several solo and group exhibitions from 1980 till nowadays. In 1993 was in foundation of the group “Ice Art”. From 1994 to 1996 was a member of the team which lead the Centre for Cultural Decontamination in Belgrade. From 1998 to 2002 has been the President of Artists’ Assocation of Serbia. His pieces were created at art colonies in Arandjelovac, Kikinda, Bor, Majdanpek and Apatin. They form part of the art collections of the Museum of the City of Belgrade, the Museum of Contemporary Art, the Gallery for Contemporary Art in Zrenjanjin, the Rijeka Gallery of Contemporary Art, the Mining and Metallurgy Museum in Bor, the Kikinda National Museum etc. He lives and works in Belgrade, as free lance artist.

E-mail: krnajski@eunet.rs

Selected solo exhibitions:

2010, “Houses for lightning bugs”, Bloc Gallery, Belgrade, Serbia
2004, Cultural Centar Beograd, Belgrade, Serbia
1999, Gallery “Nadezda Petrović”, Čačak, Serbia
1995. “Art Aid”, Zlatno Oko Gallery, Novi Sad; Veljković Pavilion, Belgrade, Serbia
1990, “Carneval”, Dom mladih Gallery, Sarajevo, BIH
1987, “Ocean - Night Fishing”, Showroom of the Museum of Contemporary Arts, Belgrade, Serbia
1984, “The Grove”, Dom omladine Gallery, Belgrade, Serbia
1982, “Coloured Spaces”, Students` Cultural Centre Gallery, Belgrade, Serbia

Selected group exhibitions:

2008, Shadow Museum**,** Museum of Contemporary Arts, Novi Sad, Serbia
2005, “On normality – ’90.”, Museum of Contemporary Arts, Belgrade, Serbia
1997, Orato/Aorato (Visible/Invisible, The Contemporary Yugoslav Art): Helexpo (Pavillion 1) - The European Capital of Culture, Thessaloniki, Greece
1995, The experiences from Memory, National Museum, Belgrade, Serbia
1993, Closed Sistem, Project Johane Kendl, Kunsthalle, Krems, Austria
1991, 2nd International Ephemeral Sculptures Exhibition, Forteleza, Brazil
1989, Young Painters - 40th Salon, Grand Palais, Paris, France
1987, Awarded at the Youth Biennial in Rijeka, City Gallery, Ljubljana, Slovenia
1986, Space - Belgrade, Sala 1, Roma, Italy
1984, Ecology and Art, Maribor, Slovenia
1983, Space - Belgrade, Academy of Fine Arts, Munchen, Germany
1981, Young Belgrade Artists , Kunst Museum, Dusseldorf, Germany

Selected bibliography:

- Bojana Burić, Čedomir Vasić, Mirna Gavrilov, Ješa Denegri, Jovan Despotović, Lidija Merenik, Bojana Pejić cat.exp.The Grove, Dom omladine Gallery, Belgrade 1984.
- Čedomir Vasić, cat.exp. Dragoslav Krnajski, Parencio
- Ješa Denegri, cat.exp. Carneval, Artists’ Assocation of Serbia Gallery, Belgrade 1991.
- Dragoslav Krnajski, Moral and Mithology in Contemporary Art, Collection of Texts, Novi Sad 1995.
- Zoran Božović, Belgrade Plastic Art of the Eighties and Nineties - Conversations, Belgrade 1996.
- Katarina Radulović, Dragoslav Krnajski, “Projeka(r)t” No 8/9 , Novi Sad 1997.
- Ješa Denegri, Eighties: Themes of Serbian Art, Novi Sad 1997; 131-135.
- Gordana Stanišić, cat.exp. DK, Gallery “Nadezda Petrović”, Čačak, Serbia 1999.
- Jasmina Čubrilo**,** cat.exp. ”An Artist in the Maws of Life”, Cultural Centar Beograd, Belgrade, Serbia 2004.

Awards:

1996, Sculpture Triennial, II Award, Pancevo
1990, 31st October Salon, Sculpture Award, Belgrade
1987, The Biennial of Young Yugoslav Artist, Sculpture Award, Rijeka

Jelena Krivokapić

On the Oeuvre of Dragoslav Krnajski and His Photographic Installation *Pier*

The founder of the art of installation in our country, the initiator of a new type of sculpture-object carefully integrated into selected urban contexts, an artist whose convincing plastic solutions are equally convincing criticism of institutional or discursive practice from which they originated from - Dragoslav Krnajski is certainly one of our most influential artists of today. In his oeuvre, which has lasted for more than three decades, it is possible to understand the work of this artist in the broadest range of Kraussian definition of "sculpture in the expanding field" because of the specific composition of a tri-dimensional object and its extension in space.

The axis of this eclectic and highly sophisticated creative work did develop at the intersection of several traditions of fine arts innovations. The artist is primarily directly inspired by the recognizable plastic aspects of the European constructivist and neoplastic geometric art, projected to humanize the space of artistic play (social utopia?). This is supported by the earliest works, created in the eighties, the first ambient installations in which the chromatic factor, surface projections of coloured industrial components, combines intensively with the directing energy of the newly created geometrical bodies in space. The artist's research throughout his oeuvre has been based on constant swing and deconstruction of, generally, the classical concept and elements of the visual, both pictorial and sculptural – and in the direction of what was in the beginning marked as a installation art or "sculpture in the expanding field". The conventional pictorial or sculptural semantics of a closed symbolic field, the relation between the foreground and background, full and empty, etc., is moved to an open space play of geometric bodies and repeatedly perpetuated dialectics of its generic elements: the frame and delimited surface, the field of pure colour and its spatial extension, the dialectics of the spatial object and its architectural frame, volume and dematerialized body substance, volumetry and its unstable linearity. And every time this flat and spatial combinatorics invites the viewer, again and again, to leave the field of contemplative meditation of the work and enter the phenomenological chain of physical mobility and perceptual reliefs (Installations: *For Vera, Thunder* 1990; *Column, Cloud* 1991; *Trap for Space*, Experience from Memory, 1995).

What is extremely important if we are to understand the work of Dragoslav Krnajski, is the anticipation of the experience of American post-war minimalist art, the analysis of the specific status of reductionist geometric body, its multiplication, isolated transparency or suggestive statuarity in space (two installations *Untitled*, exhibition of Terra Art Colony, 1994; *Vertical*, 1994-96; *Sign for Copper*, 1997). However, formally, the historical minimalist object remains only the initial inspiration for the re-creation of the entire family of "fragile" geometric bodies – cylinders, cubes and parallelepipeds and their "solid" shadows, or geometric shapes – circles, triangles, stars, squares or rectangles, which are, in the work of Krnajski, projected in almost palpable "consistent ghosts" of their planimetric projections. Krnajski's newly created minimalist objects never become a prerequisite for strict linguistic (tautological) or ideological application and elaboration of the whole work. And when from the mid nineties till now, "specific objects" are positioned in the very centre of critical reflection of institutional and discursive practice that has created them, inaugurated in his "eloquent" subjects and exponents (projects *Led Art*, 1993; *Art Aid*, 1995; *Armour for Steinway*, 1994) – these objects still remain more a phenomenological corrective in space of the bodies of different provenances (even political subjects!). They are a specific spatial and volumetric vector, optical and tactile or tactile and metaphoric operators that participate in the emancipation of the viewer's sensual, cognitive and intellectual perception (sculpture-objects *In Glass, Under Glass*, 2004; *Tightened Sea*, 2008).

Although remaining aside of this emancipation of a directly arbitrated body of the object and body of the viewer, the photographic installation PIER (2014) is not deprived of the new dimension of the insight into the line of introspective mediation of the relationship among different bodies in space. The wall installation PIER consists of nine selected large size photographic prints (100x150cm). Each and every photograph records the same motif – a concrete pier or dock in the form of a phallus, continually splashed by sea waves – captured from a unique birds-eye perspective in different sessions in the past three years. The recording was created by registering the changes – in tide metrics – faster than the interval of the photographic record itself, which then appears as a prolonged exposition and barely perceived natural phenomenon.

The repetition of the changes, its “organized” framing and the position of the viewer/artist who is intervening in space are crucial constituent plastic elements and subjects of this photographic session and exhibition – photographic installation, presented at the Gallery “Beograd”. The representations of the stable volume of the structure built in concrete and its aquatic recipient by multiplying of the identical frame, are organized in the temporary mandates of their own optical and tactile reliefs. In the rhythms of time differences and delaying, a specific mise-en-scène is created in which uncontrollable flows of water waves and the solid tectonics of rough, insuperable concrete pier constantly shift with stable, non-transparent and dense volumetry of water versus the emptied statuarity of the whiteness of the concrete. Photographic re-framing destabilized, completely and consistently, the visual obviousness and stable tectonics of the geometric object in the direction of a specific theatre performance with its amazed anthropomorphism. A paraphrase of the self-referentiality of a powerful minimalist and spatially isolated object in this work by Krnajski has been replaced by the interiorised concept of the geometric body and its autonomy. Open zones of interference of the initiated observer in real space is replaced by a sight intercepted within the time of its own intimacy and unfolded images of intra-subjective experience of geometry and its statuarity. Confronting of the potent planes and the directing energy of powerful spatial body – minimalist object, was shifted into pleading for self-reflectiveness and inner trial of strength of one’s life and oeuvre.

This oeuvre owes its exceptional vitality to sophisticated trial of strength and eclecticism of undividable elements that have participated in this work: non-artistic with artistic procedures and materials, spatial objects and painting, anthropomorphism with optical formalism. Dragoslav Krnajski keeps placing us in front of confusing and provocative games from the other side of pictorial or sculptural protocols that are either constantly placing an art object into a ludic context of objects in the order of others, on the one hand, or making it a vector of the emancipation of the world of the surrounding reality, on the other. This is also the work that has been in the focus of interest for more than thirty years in both professional circles and also the audience that stay open for most diverse innovative procedures in contemporary art.

ИЗЛОЖБА РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВИМА
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА КУЛТУРУ ГРАДА
БЕОГРАДА

ИЗДАВАЧ
ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА «БЕОГРАД»
Косанчићев венац 19, Београд, Србија
Тел/факс 011 30 33 923
Тел 011 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Главни и одговорни уредник
Михаило М. Петковић, директор

Кустос
Јелена Кривокапић

Уредник издања
Драгица Вуковић

Уметнички савет
Бранко Раковић
Александар – Лека Младеновић
Горан Десанчић

Текст у каталогу
Јелена Кривокапић

Превод
Весна Стрика

Дизајн
Жолт Ковач

Штампа
Инстант систем, Београд

Тираж
150 примерака

EXHIBITION SUPPORTED BY
SECRETARIAT FOR CULTURE OF
THE CITY OF BELGRADE

PUBLISHER
GALLERY «BEOGRAD»
Kosančićev venac 19, Belgrade, Serbia
+ 381 11 30 33 923
+ 381 11 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Editor-in-chief
Mihailo M. Petković, director

Curator
Jelena Krivokapić

Catalogue Editor
Dragica Vuković

Art Council
Branko Raković
Aleksandar Leka Mladenović
Goran Desančić

Text in Catalogue
Jelena Krivokapić

Translation
Vesna Strika

Design
Žolt Kovač

Printed by
Instant system, Belgrade

Print run
150

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

73/76.071.1:929 Крнајски Д.(083.824)
7.038.55(497.11)"20"(083.824)

КРНАЈСКИ, Драгослав, 1953-
Драгослав Крнајски : Моло = Dragoslav Krnajski = Pier : Продајна галерија "Београд", април 2014. / [текст у каталогу Јелена Кривокапић = text in catalogue Jelena Krivokapić ; превод Весна Стрика = translation Vesna Strika ; дизајн Жолт Ковач = design Žolt Kovač]. - Београд : Продајна галерија "Београд" = Belgrade : Gallery "Beograd", 2014 (Београд : Инстант систем). - [16] стр. : репродукције ; 22 x 22 cm

Тираж 150. - Упоредо срп. текст и енгл. превод

ISBN 978-86-6141-061-1

а) Крнајски, Драгослав (1953-) - Инсталације - Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 206590732

Пријатељ галерије

Hosting SOLUTIONS
provided by
YUNET INTERNATIONAL

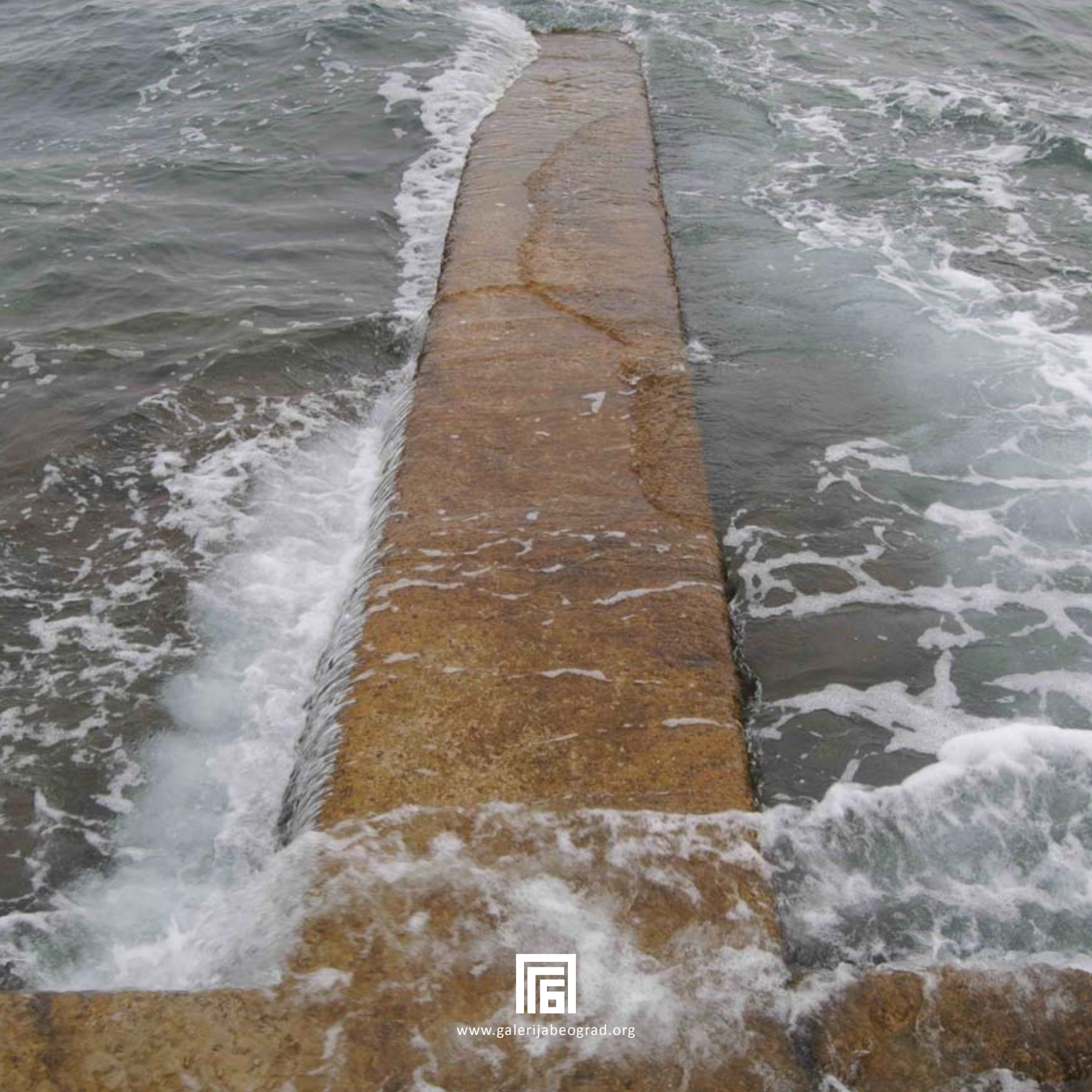

www.galerijabeograd.org